

גולדה מאיר ואנשיה מקווים שממשלת ניכסון תשמור על הסטאטוס קוו

ניכסון רוצה להיכנס להיסטוריה כאיש ששם קץ למלחמה הקרה בכל העולם והביא "דור של שלום". המאבק האמריקאי-הסובייטי לא יסתים כל עוד נטושה מלחמה במזרח התיכון. הבאת שלום רשמי בין ישראל והערבים, אחרי מאבק של שלושה דורות, יכולה להיות עטרת מיציעו של ניכסון.

זהו רעיון מפתה. מישרר-החוקן האמריקאי תומך בו בכל לב.

אך אין שום ביטחון שניכסון אכן מוכן לקבל על עצמו את הסיכון והמאמץ הרב כרוכים בכך.

הדרך השנייה מתחכמת יותר. תומך כיום בה, לדעת רבים, חוגי מערכת הביטחון האמריקאית.

זוהי התוכנית האומרת: יש לשמור על תוכנית רוג'רס, לנוסף בה לעיני הערבים, אך לא לבצע אותה עד אשר תתחולל במצריים הפיכה פרו-אמריקאית.

שיטת המקל

הסוכריה

כאשר הערבים יבינו שרק ארה"ב יכולה להעניק להם שלום כזה, הדרוש להם כאוויר לנשימה, הם יחזרו בשתי רגליהם למחנה האמריקאי. יסלקו את הסובייטים, וינחילו לארצות-הברית את כל היתרונות הצבאיים, המדיניים והכלכליים (נפט) הכרוכים בהגמוניה בעורם הערבי.

שעתי-השיון תהיה הפיכה ימנית במצריים, הפתת מישרר הפשרני של אל-סאדאת והקמת מישרר של גנרלים ימניים ואזרחים פרו-אמריקאים.

תמורת הישג זה כדאי — לדעת בעלי גישה זו — ללחוץ על ישראל לחץ של ממש, לכפות שלום שהערבים יוכלו להסכים לו.

אפשרות זו יכולה למצוא חן בייני חוגים אמריקאיים, שאינם מוכנים כרגע לשום יוזמה ממשית. כי פירושה המעשי, לפי שעה, הוא: להמתין לא לעשות שום דבר גדול העלול להרגיז את ישראלי.

כי במישחק המקל והסוכרייה, ישראל מהווה את המקל המאיים על מצריים.

הגשמת התוכנית תהיה תלויה בכמה שאלות גדולות: האם יש בכוח הימין המצרי לחולל הפיכה? האם אפשר ללכת בדרך זו מבלי להרגיז את הסובייטים יותר מדי, עד כדי סיכון מדיניות השיתוף האמריקאי-סובייטי של ניכסון?

באופן תיאורטי קרוב קו זה לאפשרות הראשונה, באופן מעשי הוא קרוב לאפשרות השלישית, שעיקרה: לא לעשות בינתיים כלום.

הוד מלכותו,

הסטאטוס קוו

הדרך השלישית היא הנוחה ביותר לפנטאגון, ויש לה סיכוי רב להתקבל.

כי שום דבר אינו חזק כמו ה"סטאטוס קוו" והאפשרות השלישית פירושה בדיוק זה: לשמור על הסטאטוס קוו.

הנימוקים בעדו:

● ישראל היא בסיס צבאי חזק ובטוח, והיא עומדת כל כולה לרשות ארצות-הברית.

● קיומה של ישראל מנעה עד כה את נפילת המרחב לידיים סובייטיות — מכיוון שהסובייטים אינם מוכנים להסכים בתוך במישור הצבאי עם ישראל, בודעם כי כל התלקחות תסבך אותם גם עם האמריקאים.

● הקו הפרוי-ישראלי הקיצוני של ניכסון בארבע השנים האחרונות הוכיח את עצמו באופן פרגמטי: הרוסים נכנסו למצריים, אך יצאו ממנה לפחות חלי-קית, רוב מדינות ערב (כגון ירדן, מא-רוקו, לבנון, לוב, תוניס, סעודיה, כוויית, סודאן, תימן ועוד) לא התרחקו מארצות-הברית, ובחלקן אף התקרבו אליה עוד יותר.

● הנפט הערבי נשאר ברשות המערב, מלבד מסירת זכויות לסובייטים בעיר-ראק.

● ההגמוניה הצבאית המוחלטת של ישראל מונעת התפתחות הרת-שוואה. מכל זה נובע, לדעת חוגי הפני-מאגון, שאין שום צורך בתזווה מרחיקת-לכת בכיוון כלשהו, ואפי-שר לשמור על המצב הקיים, תוך הסכם איים עם הסובייטים.

הקואליציה החשאית

של הסטאטוס

מעשה קיימת כיום קואליציה גדולה של כוחות למען שמירת ה-

נים בשטחים המוחזקים וכיבודן הם חסרי אונים וקול, ואילו הפי-דאיון אינם מהווים אלא מיטרד המזכיר את קיום הכעיה, מבלי שיוכלו לשנות את המצב.

משום כך יש כוזה-עמידה רב למצב הקיים — ותיקויותיהם של גולדה מאיר ומשה דיין אינם בלתי-מבוססים — לפחות בטווח הקצר.

הם עגולים להמיט אסון על פי-כוי המדינה בטווח הרחוק, אולם איש מן הפוליטיקאים הפרגמטיים בישראל ובמערב אינו חושב על טווח זה.

שינאה ללא

חילוקי-דעות

בממשלת-ישראל יש הסכמה מוח-לטת שכדאי לשמור על הסטאטוס קוו, ולהפעיל את כל האמצעים כדי להת-ניק באיבו כל ניסיון אמריקאי להביא לשינוי.

מבחינה זו, היה הוויכוח בין

צות-הברית וידברו עם "ראשי ה" מימשל האמריקאי". יהיו אלה בעיקר שיחות לצורך פירסומת אישית, שמטרתם המעשית היחידה היא לשכנע את ניכסון לשמור על הסטאטוס קוו.

ועתה:

"איבצעי נבל"ו"

אם ישתכנע ניכסון ללכת בדרך של שמירת הסטאטוס קוו, הוא יסווה זאת בהצגה סטגונית של "מיבצעי נבל"ו". יהיו אלה מהלכים פוליטיים שי-כל הנוגעים בדבר יידעו מראש כי לא ישאו שום פרי, אך שכודם ישתפו בהם פעולה כדי להעמיר פנים של פעילות ולהפיה את דעת עמיהם מאפס-התזווה.

בראש המיבצעים האלה יעמוד נסיון חדש להשיג "הסדר חלקי" לפתיחת תע-לת-סואץ. אין שום סיכוי שהדבר ית-גשם, מאחר שהערבים מאמינים, בצדק, שיצירת חייץ בין צבאות ישראל ומצ-ריים, ופתיחת התעלה, יבצרו את הסטא-טוס קוו לדורות.

זריא

על אפס ועל חמתם: האם תקום תוכנית רוג'רס לתחייה?

אך גם אל-סאדאת ייכנס למושי-חק זה, מכיוון שהאלטרנטיבה היחידה היא הוראה גדויה בי-פשיטת-רגל ובחוסר-מוצא מוחלט.

הברידה

של ניכסון

מיגרעת היחידה בטאטוס קוו היא שאין הוא יכול להיטאר על כנו לאורך ימים. במקום או במאוחר הוא מוכרח להביא להתפוצצות מילחמתית. שאת סופה מי ישרוני.

הדבר עלול לקרות אפילו תוך ארבע השנים הקרובות.

לכן עומד ניכסון בפני הברירה: ללכת בדרך הנוחה של הסטאטוס קוו ולהסתכן בהתפוצצות לפני-תום כהונתו — או ללכת עכשיו בדרך הקשה של כפיית שלום, שיאפשר לו לטעון בעוד ארבע שנים שאכן סילק את כל מוקדי המיחמה בעולם.

"השרים הככירים" בגישת-העכו-רה, כשבעות האחרונים, בכחינת ויכוחים, הוא ביטא את השיני-אות האישיות הקיימות בין דיון לבין יגאל אלון ופינחס ספיר, אך המלך העוקצני הסתיר את העובי-דה שאין למעשה שום חילוקי-די-עות אמיתיים בין כודם.

כאשר דיין דיבר על "שילוב", הוא התכוון להחזקת השטחים המוחזקים ב-מצב בלי סיפוח-למעשה, אך בלי סיפוח-להלכה. כאשר התנגדו אלון וספיר בשצף-קצף לשילוב ודיברו על קיום "שתי חטי-בות נפרדות", הם התכוונו בדיוק לאותו דבר: החזקת השטחים המוחזקים לאורך ימים, בלי סיפוח-להלכה.

איש מן המתווכחים אינו רוצה בסיפוח רשמי, שיחייב מתן תשובה על שאלת מעמד התושבים הערביים. איש מהם גם אינו חולם על החזרת חלק כלשהו מן השטחים בעתיד הנראה לעין. אלון וספיר אמנם דיברו על "אופציות של שלום" — אך שניהם מתכוונים לשלום בתנאים ששום מנהיג ערבי אינו יכול אף לחלום להס-כים להם.

לכן אין כל הכדל בין השרים, שישעו בשבעות הקרובים לאר-

סטאטוס קוו. היא כוללת את כל היריבים:

● ממשלת ישראל היא המעוניינת העיקרית בשמירה על המצב הנוכחי, ה-מאפשר לה לדבר עד כוש על שלום, תוך שהיא הופכת באיטיות ובעיקביות את כל השטחים המוחזקים לשטח ישראלי.

● מצריים אינה רוצה ואינה מוכנה להסכים לשלום-כניעה, שהוא השלום הי-יחיד המוצע לה כיום על-ידי ישראל. אבל אין לה הכוח לכפות על ישראל קו אחר. כל עוד מסוגל אל-סאדאת להת-זיק מעמד במצב המתסכל של לא-שלום-ולא-מילחמה, הוא ידבק בו.

● המרד החסיין היה רוצה מאוד בשלום תוך ויתורים, אך אינו מסוגל לקבל את התנאי הבסיסי של גולדה מאיר: ויתור מוחלט וטוטאלי על ירו-שלים.

● ברית-המעצמות אינה רוצה להסתכן, אינה יכולה להרשות לעצמה הרפתקה יקרה, אך גם אינה רוצה לאבד את העמדות שרכשה לעצמה בעולם ה-ערבי.

הגורם היחיד המתנגד לפמאי-טוס קוו הוא הקורבן העיקרי שלו: הפלסטינים. אולם הפלסטי-